



Μάθημα 34ο

Ἡ γυμνότητα τοῦ Ἀδάμ (Β')

Τὴν περασμένη φορά, παιδιά, εἴχαμε ἀναφερθεῖ στοῦ ὅτι οἱ πρωτόπλαστοι στὸν Παράδεισο ἦταν γυμνοί. Στὴν πραγματικότητα ὅμως δέν ἦταν γυμνοί· ἦταν ντυμένοι μέ θεία δόξα. Διότι, ὅπως λέγαμε, κανένα ζῶο, ἀπ' ὅσα ἔκανε ὁ Θεός, δέν εἶναι γυμνό· συνεπῶς οὔτε καί οἱ πρωτόπλαστοι, ἀφοῦ ἦταν τό σπουδαιότερο δημιούργημα, δέν ἦταν δυνατόν νά εἶναι γυμνοί.

Λέγαμε ἐπίσης πῶς ὁ Χριστός, ὁ δεύτερος Ἀδάμ, στὸν σταυρό ἐπάνω ἦταν γυμνός, καθὼς ἀνέλαβε τὸν πεπτωκότα Ἀδάμ. Μετά τὴν ἀνάστασή του ὁ Χριστός βεβαίως πάλι δέν ἦταν ντυμένος, ἀφοῦ ὁ ἱματισμός του ἔμεινε ἐδῶ στὴ γῆ, τὰ ὀθόνια ἔμειναν στὸν τάφο, ὅπου τὰ εἶδαν οἱ μαθητές, ὁ Ἰωάννης καί ὁ Πέτρος.¹ Ὅταν ἐμφανίστηκε στοὺς μαθητές του, φαινομενικῶς ἦταν ντυμένος· στὴν πραγματικότητα ὅμως περιβαλλόταν μέ τὴ θεία δόξα. Διότι ὁ Χριστός πιά, μέ τὴν ἀνθρώπινη φύση του, ἀνήκει στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καί συνεπῶς δέν εἶχε ἀνάγκη ἱματισμοῦ.

1. Βλ. Λουκᾶ 24, 12. Ἰωάν. 20, 6.

Ἐπιπλέον λέγαμε ὅτι στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ δέν θά ὑπάρχει ἡ ἀνάγκη τοῦ ἱματισμοῦ, γιατί θά ντυθοῦμε πάλι ἐκείνη τή στολή τήν πρώτη. Θυμηθεῖτε τήν παραβολή τοῦ ἀσώτου υἱοῦ, πού ὁ πατέρας, ὅταν ἐπιστρέφει τό παιδί του τό ἄσωτο, λέει στούς δούλους του: *Φέрте τή στολή τήν πρώτη.*² Αὕτη εἶναι ἡ στολή ἡ πρώτη, παιδιά· τοῦ Ἀδάμ ἡ στολή, ἡ γεμάτη δόξα.

Τήν στολή αὕτη τήν ξαναπαίρνουμε στό Βάπτισμα. Ὅμως ἡ θεία δόξα δέν φαίνεται. Αὕτη θά ἀποκαλυφθεῖ ὅταν θά γίνει ἡ ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Γι' αὐτόν τόν λόγο, χωρίς τήν ἔνδυση τοῦ Βαπτίσματος, δέν μποροῦμε νά μποῦμε στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ἄν προσέξατε σήμερα στόν Ἀπόστολο, ἐκεῖ στήν *Πρός Γαλάτας* ἐπιστολή του, λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε»³. ὅσοι ἔχετε βαπτισθεῖ στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἔχετε ντυθεῖ τόν Χριστό! Τί σημαίνει αὐτό; σημαίνει ὅτι ἅμα ντυθήκαμε τόν Χριστό, ντυθήκαμε τή θεία δόξα, ντυθήκαμε τήν πρώτη στολή.

Ὡστε, ἂν δέν πάρουμε τήν πρώτη στολή ἀπό τόν παρόντα κόσμο –βγάζοντας τήν *δερμάτινη στολή* (γιά τήν ὁποία θά μιλήσουμε ὅταν θά φθάσουμε στό σημεῖο ἐκεῖνο) πού φόρεσαν οἱ πρωτόπλαστοι, ἀφοῦ ἔχασαν τή θεία δόξα, καί ὁ Θεός τούς ἔντυσε μέ *δερμάτινους χιτῶνες*– κανεῖς μας δέν μπαίνει στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Γι' αὐτό, τό Βάπτισμα θεωρεῖται πολύ σπουδαῖο. Βεβαίως δέν εἶναι μόνο αὐτό τό στοιχεῖο στό Βάπτι-

2. Λουκᾶ 15, 11-32.

3. Γαλ. 3, 27.

σμα· εἶναι καί ἄλλα στοιχεῖα, καί ἄλλοι συμβολισμοί· ἀλλά ἓνα ἀπό τά στοιχεῖα τοῦ Βαπτίσματος εἶναι καί αὐτό.

Τά ροῦχα πού φοροῦμε στή Βάπτισή μας εἶναι λευκά ἐπειδὴ συμβολίζουν τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς. Ἀκόμη βαπτιζόμαστε τελείως γυμνοί· κι αὐτό συμβολίζει ὅτι βγάζουμε τούς *δερμάτινους χιτῶνες*, πού ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ τά ροῦχα μας –βέβαια οἱ *δερμάτινοι χιτῶνες* εἶναι κάτι πολὺ βαθύτερο ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο νομίζουμε. Βαπτιζόμαστε γυμνοί –καί ὁ Χριστὸς γυμνὸς βαπτίσθηκε στὸν Ἰορδάνη ποταμό– καί ντυνόμαστε τὴν ἄλλη *στολή*, τὴν *πρώτη*. Εἶναι πολὺ ἀπλό· βγάζουμε τά παλιά μας ροῦχα, καί βάζουμε τά καινούργια μας ροῦχα· βγάζουμε ὅ,τι φορούσαμε μέχρι τώρα, γιὰ νὰ ντυθοῦμε ἐκεῖνο πού εἴχαμε ἀρχικά στὸν Παράδεισο.

Στὴν ἀρχαία ἐποχὴ οἱ Χριστιανοί, πού βαπτίζονταν σὲ μεγάλη ἡλικία, ὁμοίως ἦταν γυμνοί κατὰ τὴν Βάπτισή τους.

Νὰ σᾶς διαβάσω μιὰ περικοπὴ ἀπὸ τὴν *Β΄ Μυσταγωγικὴ Κατήχηση* τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, πού μᾶς τό λέει πολὺ ὠραῖα· ἀκοῦστε πῶς τό λέει:

«*Εὐθὺς γ' οὖν εἰσελθόντες, ἀπεδύεσθε τὸν χιτῶνα*· ὅταν ἤρθατε γιὰ νὰ βαπτισθεῖτε, λέει, βγάλατε τὸν χιτῶνα σας, ξεντυθήκατε· «*καὶ τοῦτο ἦν εἰκὼν τοῦ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἀπεκδύσασθαι σὺν ταῖς πράξεσιν*»· κι αὐτό εἶναι εἰκόνα, εἶναι σύμβολο, ὅτι γδυθήκατε τὸν παλιὸ ἄνθρωπο μαζί μέ τίς πονηρές του πράξεις.

»*Ἀποδυθέντες γυμνοὶ ἦτε*»· ὅταν γδυθήκατε, ἦσα-στε γυμνοί, «*μιμούμενοι καὶ ἐν τούτῳ τὸν ἐπὶ τοῦ σταυ-*

ροῦ γυμνωθέντα Χριστόν», μιμούμενοι καί σέ τοῦτο τό σημεῖο τόν Χριστό, πού γυμνώθηκε ἐπάνω στόν σταυρό.

Σέ κάποιο ἄλλο σημεῖο ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς λέει ὅτι ὅποιος βαπτίζεται πιστεύοντας στόν Χριστό, στόν θάνατό Του βαπτίζεται.⁴ Ὑστερα, ἡ τριπλή κατάδυση δέν εἶναι τί ἄλλο παρά ἡ ταφή, σύμβολο τῆς ταφῆς τοῦ πιστοῦ, πού συμμετέχει στήν ταφή τοῦ Χριστοῦ. Καί ἡ τριπλή ἀνάδυση εἶναι σύμβολο τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, στήν ὁποία ἐπίσης μετέχει καί ὁ πιστός, πού συνανασταίνεται μέ τόν Χριστό, συνεγείρεται μέ τόν Χριστό. Γι' αὐτό λέει καί σ' αὐτό τό σημεῖο μιμηθήκατε τόν Χριστό ἐπὶ τοῦ σταυροῦ.

«Ὅν –χιτῶνα– μὴ εἶη πάλιν ἐνδύσασθαι τῇ ἅπαξ τοῦτον ἀποδυσαμένη ψυχῇ»· τόν ὁποῖο χιτῶνα, λέει, μὴ γένοιτο νά ξαναντυθεῖ ἡ ψυχὴ σας, ἀφοῦ τόν ἔβγαλε. Ποιόν χιτῶνα; συμβολικά ἐννοεῖται· τόν χιτῶνα τόν παλιό, τόν ἁμαρτωλό. «ἀλλὰ λέγειν κατὰ τὴν ἐν τῷ Ἰσραὲλ τῶν ἀσμάτων τοῦ Χριστοῦ νύμφην· Ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνά μου, πῶς ἐνδύσομαι αὐτόν;» Εἶναι εἰκόνα ἀπὸ τό βιβλίον Ἰσραὲλ Ἀσμάτων, ὅταν ἔρχεται ὁ νυμφίος καί ζητᾷ νά μπεῖ μέσα στόν οἶκο, καί ἡ νύμφη λέει: Δέν μπορῶ νά σοῦ ἀνοίξω· γδύθηκα, καί πῶς νά ξαναντυθῶ;...⁵ Παίρνει αὐτόν τόν στίχο, πού εἶναι πάρα πολύ ὠραῖος –δέν σᾶς κάνω περισσότερη ἀνάλυση– καί τόν ἐφαρμόζει ὁ ἅγιος Κύριλλος στό Βάπτισμα.

Εἶδατε; γδύθηκα τόν χιτῶνα μου· πῶς πάλι θά τόν ξαναντυθῶ;... Ποιόν χιτῶνα; Τόν παλιό.

4. Βλ. Ρωμ. 6, 3.

5. Ἰσμ. Ἀσμ. 5, 3.

»Ὡ θαυμασίον πράγματος...», συνεχίζει ὁ ἅγιος Κύριλλος, «γυμνοὶ ἦτε ἐν ὄψεσι πάντων, καὶ οὐκ ἡσχύνεσθε»· ἦσατε γυμνοὶ μπροστά στά μάτια ὅλων, καὶ δέν ντρεπόσατε.

»Ἀληθῶς γὰρ μίμημα ἐφέρετε τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ, ὃς ἐν τῷ παραδείσῳ γυμνὸς ἦν καὶ οὐκ ἡσχύνετο»⁶. Πράγματι, μιμεῖσθε τὸν Ἀδάμ, ὁ ὁποῖος ἦταν γυμνός στὸν παράδεισο, καὶ δέν ντρεπόταν, οὐκ ἡσχύνετο.

Αὐτά, παιδιά, μᾶς γράφει ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων, στά μέσα τοῦ 4ου αἰῶνος μ.Χ..

Ὅλα αὐτά, ὅπως καταλαβαίνετε, τό ὅτι οἱ πρωτόπλαστοι ἦταν γυμνοὶ καὶ δέν αἰσχύνονταν, συνέβαιναν στὸν χῶρο τοῦ Παραδείσου καὶ τῆς θείας χάριτος.

Ὅμως ὁ ἄνθρωπος τώρα, παρότι βαπτίζεται, ἔχει μέσα του τὴν κλίση πρὸς τό κακό· ὅπωςδήποτε· γι' αὐτό καὶ ὀφείλει νά ἀγωνισθεῖ, ἢ μᾶλλον συνεχῶς νά ἀγωνίζεται, νά βγάξει αὐτόν τόν χιτῶνα τὸν παλιό τῆς ἁμαρτίας. Ἐπομένως ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι καθαρισμένος στήν καρδιά του, δέν εἶναι *κεκαθαρμένος*. Αὐτός λοιπόν, ὁ *μὴ κεκαθαρμένος* ἄνθρωπος, –ἐνῶ ὁ Θεός τόν ἔντυσε, μετὰ τῆ γύμνωση πού αἰσθάνθηκε ὁ ἴδιος, καὶ πρέπει συνεπῶς νά μένει πάντοτε ντυμένος– ζητάει ἀφορμή καὶ θέλει νά ἀπογυμνώνεται γιὰ τὴν ἁμαρτία! Εἶναι κάτι σ' ἀλήθεια ἀποκαρδιωτικό.

Ὁ σύγχρονος γυμνισμός, παιδιά, δέν εἶναι παρὰ ἓνα ὑποκατάστατο ἐκείνης τῆς γυμνώσεως, ἐφόσον γίνεται *ἀφορμή τῇ σαρκί*, ἀφορμή γιὰ ἁμαρτία. Λέει κά-

6. Ἀγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, *Κατήχησις Μυσταγωγικὴ Β΄*, *Περὶ Βαπτίσματος*, PG 33, 1077B-1079A.

που ο απόστολος Παῦλος: «μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί»⁷. ἡ ἐλευθερία σας μὴ γίνεи ἀφορμὴ τῇ σαρκί. Δηλαδή, ἂν καί εἶσαι ἐλεύθερος γιὰ κάτι, αὐτό νά μὴ γίνεи ἀφορμὴ γιὰ ν' ἁμαρτήσεις· αὐτό νά μὴ γίνεи ἀφορμὴ νά ζητήσεις σαρκική ἀπόλαυση. Νά τό προσέξετε αὐτό τό σημεῖο.

Λέει ἐπίσης: «Πάντα μοι ἔξεστι, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστι, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος»⁸. Ὅλα μοῦ ἐπιτρέπονται –εἶναι μιὰ ἀπάντηση στό θέμα τῆς ἐλευθερίας– ἀλλά δέν μέ συμφέρουν ὅλα.

Ἀναμφισβήτητα μοῦ ἐπιτρέπονται ὅλα, μπορῶ νά κάνω ὅτιδήποτε, ἀκόμα καί νά πέσω ἀπό τόν τέταρτο ὄροφο καί νά σκοτωθῶ· ἀλλά δέν μέ συμφέρει αὐτό. Ὅλα μοῦ ἐπιτρέπονται, μπορῶ νά τά κάνω ἂν θέλω· ἀλλά ἐγὼ δέν πρέπει νά ἐξουσιασθῶ ἀπό τίποτε· πρέπει ἐγὼ νά εἶμαι ὁ κυβερνήτης τῆς ὑπάρξεώς μου.

Δυστυχῶς ὅμως βλέπουμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὴν ἐλευθερία πού τοῦ δίνει ὁ Χριστός τὴ χρησιμοποιεῖ σάν ἀφορμὴ «τῇ σαρκί», δηλαδή νά ἱκανοποιήσῃ τὴ σάρκα. Ἔτσι, ὅταν σήμερα ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος –τῆς κάθε ἐποχῆς, εἰδικότερα δέ ὁ σύγχρονος– ζητάει νά ξεγυμνώνεται, μέ τόν διαβόητο ἐκείνον γυμνισμό, αὐτό εἶναι ἓνα ὑποκατάστατο ἐκείνης τῆς ἀγνῆς, τῆς ἀγαθῆς, τῆς ἀναμάρτητης γυμνώσεως, καί θέλει ἔτσι νά ἁμαρτάνει.

Μποροῦμε λοιπόν νά ποῦμε ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, ἢ τὰ βγάζει ὅλα τὰ ροῦχα του ἢ εἶναι ντυμέ-

7. Γαλ. 5, 13.

8. Α΄ Κορ. 6, 12.

νος κατά τόν τρόπο πού ἐκεῖνος θέλει, ὅπως κι ἂν ἔχει τό ζήτημα, ἡ σύγχρονη ἀμφίεση ὑπηρετεῖ ὅπωςδήποτε δαιμονικούς σκοπούς. Κι αὐτό δέν θέλει φιλοσοφία, τό ξέρετε ὅλοι σας, ὅτι ἡ μόδα ὑπηρετεῖ αὐτό τό θέμα· ἡ μόδα εἶναι μιά πρόκληση στήν ἁμαρτία.

Τί σημαίνει *μόδα*; Βέβαια *μόδα* εἶναι κάτι τό εὐρύτερο· εἶναι ὁ τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι σέ μιά ἐποχή. Αὐτό λέγεται *μόδα*. Ἡ λέξη *μόδα* –ἀπό τό *mode*– θά πεῖ τρόπος, θά πεῖ νοοτροπία, κι ἔχει μεταφραστεῖ στά ἑλληνικά ὡς *συρμός*. Σήμερα δέν ξέρω πιά ἂν χρησιμοποιεῖται, ἀλλά αὕτη εἶναι ἡ ἀντίστοιχη ἑλληνική λέξη. *Εἶναι τοῦ συρμοῦ*, λέμε, δηλαδή τῆς μόδας.

Ἡ μόδα λοιπόν ἐκφράζει, ὅπως εἶπα, κάτι τό πολύ εὐρύτερο· εἶναι τό πῶς σκέπτεσαι, πῶς ζεῖς· ἂν σκέπτεσαι καί ζεῖς ὅπως ὅλος ὁ κόσμος. Σέ ἕναν εἰδικό τομέα ἐκφράζει τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ντυνόμαστε. Καί ὅταν ντυνόμαστε σύμφωνα μέ τή μόδα, λέμε *εἶμαι ἄνθρωπος τῆς μόδας*. Ἀλλά αὕτη ἡ μόδα, τό ξαναλέω, δέν εἶναι παρὰ μιά πρόκληση γιά ἁμαρτία.⁹

Τί εἶναι *γύμνωση*; *Γύμνωση* εἶναι μιά ὀντολογική ἔλλειψη· κάτι μᾶς λείπει. Αὐτό ὅμως πού μᾶς λείπει, ἡ ἔλλειψη, δέν εἶναι ἠθική· εἶναι ὀντολογική ἔλλειψη,

9. Ἡ μόδα, πού συνεχῶς προβάλλεται καί ἔχει περάσει τίς τελευταῖες δεκαετίες στίς ἐνδυματολογικές συμπεριφορές ὅλων τῶν ἀνθρώπων, κρύβει τά σχέδια τῶν παγκοσμιοποιητῶν γιά χειρισμό τῆς μόδας ὡς ἕνα ἀκόμη ὄπλο προκειμένου νά χειραγωγήσουν τούς ἀνθρώπους ἀλλά καί νά διαμορφώσουν τά ἥθη τους. Αὐτό οὐσιαστικά ἀποσκοπεῖ στή σύγχυση τῶν δύο φύλων. Βλ. τή νέα μόδα στό hollywood νά ντύνουν τά ἀνήλικα παιδιά τους μέ ροῦχα τοῦ ἀντίθετου φύλου, καί Γέροντος Παῖσιου Ἀγιορείτου, *Λόγοι Α΄*, ἔκδ. Ἱερ. Ἡουχ. Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης, Σουρωτή 1998, σ. 44.

κάτι πού πραγματικά μου λείπει. Όπως ακριβώς αν έπαιρνα καί κούρευα ένα πρόβατο, θά έλεγα ότι του λείπει τό μαλλί του. Άλλά τό μαλλί του προβάτου είναι κάτι πού ύπάρχει στή φύση του τήν ίδια. Έπομένως ό ίματισμός, ως τό ποῦμε έτσι, ό ίματισμός του προβάτου είναι όντολογικό του στοιχείο, είναι κάτι δοσμένο από τή φύση του τήν ίδια.

Έτσι, όταν ό άνθρωπος γυμνώνεται, σημαίνει ότι έχει μία όντολογική έλλειψη. Καί αυτή ή έλλειψη δέν είναι τίποτε άλλο παρά ή έλλειψη τής θείας δόξας. Του λείπει αυτό· διότι ό Θεός δημιούργησε τόν άνθρωπο νά έχει αυτή τή θεία δόξα. Έτσι, ό ίματισμός πού φορῶμε σήμερα όλοι μας, δέν είναι όντολογική προσθήκη, δέν έρχεται νά μᾶς προσθέσει κάτι τό όντολογικό, απλούστατα γιατί έγώ ό ίδιος, ή όποιοσδήποτε άλλος, μπορεῖ νά μου βγάλει τά ροῦχα μου.

Γιά νά καταλάβουμε τί σημαίνει όντολογική σύνδεση, δέν έχουμε παρά νά δοῦμε τά δάχτυλά μας. Φυσικά δέν είναι κάτι πού τ' αφήνουμε στό σπίτι μας όποτε θέλουμε, καί τά παίρνουμε μαζί μας όποτε θέλουμε· τά δάχτυλά μας τά έχουμε πάντα μαζί μας. Γιατί; Διότι αποτελοῦν μία όντολογική σύνδεση μέ τό όλο μας σῶμα. Τά ροῦχα μας όμως, αν θέλουμε τ' αφήνουμε, καί αν θέλουμε τά παίρνουμε.

Θά λέγαμε λοιπόν ότι τά ροῦχα πού φορῶμε δέν είναι μία όντολογική προσθήκη, αλλά όπωσδήποτε είναι μία αναπλήρωση τής έλλείψεως τής θείας δόξας, μία αναπλήρωση αὐτῆς τής απλότητος καί άγνότητος τῶν πρωτοπλάστων πού έχασαν, είναι ένα ύποκατάστατο.

Μᾶς κάνει ἐντύπωση ἐκεῖνος ὁ δαιμονισμένος τῶν Γεργεσηνῶν, πού, ὅπως μᾶς τόν περιγράφει ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής, ἦταν γυμνός.¹⁰ Ροῦχο, λέει, δέν ἔβαζε ἐπάνω του, σέ σπίτι δέν ἔμενε· κατοικοῦσε στά μνήματα, τόν ἔδεναν μέ ἄλυσίδες, καί τίς ἔσπαζε. Τά μνήματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦταν κοιλώματα σέ βράχους, τεχνητά ἢ φυσικά, καί ἐκεῖ ἐναπέθεταν τούς νεκρούς.

Ὅταν ὁ Κύριος τόν θεράπευσε, σημειώνει ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής, οἱ Γεργεσηνοί πού εἶχαν ἐν τῷ μεταξύ καταφθάσει, γιατί ἔμαθαν ὅτι πνίγηκαν οἱ χοῖροι τους, εἶδαν τόν συμπατριώτη τους, τόν πρόην δαιμονισμένο, –ἀκοῦστε!– *«ἰματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ»!* ντυμένο καί σωφρονισμένο!... Τοῦ ἔδωσαν ἐκεῖ κάτι πρόχειρο καί φόρεσε.

Πότε κατάλαβε τήν γύμνωσή του; Ὅταν ἦρθε στά λογικά του· ὅταν πλέον συνῆλθε κι ἀπέκτησε φρόνηση. Ὡστε αὐτό τό *«ἰματισμένον καὶ σωφρονοῦντα»* γιά τόν Γεργεσηνό δείχνει κάτι πολύ σπουδαῖο· ὅτι ὁ ἄνθρωπος πού σωφρονεῖ δέν μπορεῖ νά γυμνώνεται. Διότι ὁ Θεός τόν ἔντυσε, μετά τήν πώση, ἔστω μέ τόν *δερμάτινο χιτῶνα*, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ μιά ἀναπλήρωση· ὅχι βεβαίως ὀντολογική –γιατί στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ δέν θά ἔχουμε ροῦχα–, ἀλλά μιά ἡθική ἀναπλήρωση, μιά ἀναπλήρωση τῆς σωφροσύνης!

Ὁ ἄνθρωπος λοιπόν πού ἔχει σωφροσύνη δέν ξεγυμνώνεται. Γι' αὐτό λέει ἐκεῖ ὅτι τόν βρῆκαν οἱ Γεργεσηνοί, τόν πρόην δαιμονισμένο, *«ἰματισμένον καὶ σωφρονοῦντα»!*

10. Βλ. *Μᾶρκ.* 5, 1-20. *Λουκᾶ* 8, 26-31.

Πάντως, οἱ ἄνθρωποι πού ἐπικαλοῦνται τόν γυμνισμό, ἐν ὀνόματι δηθεν μιᾶς ἀπλότητος, σφάλλουν διότι ἀντιπράττουν, ἐνεργοῦν ἀντίθετα σέ αὐτό πού ἔκανε ὁ Θεός. Καί τί ἔκανε ὁ Θεός; Ἐφτιαξε τούς δερμάτινους χιτῶνες, μέ τούς ὁποίους ἔντυσε τούς πρωτοπλάστους.

Ἄν θέλετε, ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη ἀπό τά ροῦχα του καί γιά ἕναν ἀκόμη λόγο· νά κρύβει τήν προσωπικότητά του. Τά ροῦχα γιά τόν ἄνθρωπο –προσέξτε αὐτό πού θά σᾶς πῶ– ταυτοχρόνως εἶναι καί ἕνα νοητό προσωπεῖο. Τό προσωπεῖο ξέρετε τί εἶναι; εἶναι ἡ μυστοῦνα, ἡ μάσκα. Ἀλλά ἡ μάσκα μπαίνει στό πρόσωπο. Καί ὅπως τό αἰσθητό προσωπεῖο μπαίνει μπροστά στό πρόσωπό μας, μέ τά μάτια μας καί τή μύτη, ἔτσι καί τό νοητό αὐτό προσωπεῖο μπαίνει μπροστά στήν προσωπικότητά μας.

Τά ροῦχα λοιπόν, ἀπό μία ἄποψη, εἶναι ἕνα προσωπεῖο, πού ἔρχονται νά δηλώσουν τό εἶδος τῆς προσωπικότητος. Π.χ. Ὁ ἀξιωματικός φοράει τή στολή τοῦ στρατιωτικοῦ, καί δηλώνει ὅτι εἶναι στρατιωτικός. Ὁ κληρικός φοράει τά ράσα, καί φανερῶνει πῶς εἶναι κληρικός. Ὁ ἄνδρας φοράει τά ἀνδρικά ροῦχα, καί δίνει τό μέτρο τῆς ἀνδροπρέπειάς του, ὅπως καί ἡ γυναίκα, ἀντίστοιχα, τῆς γυναικειᾶς της φύσεως. Ὡστε λοιπόν ἐκεῖνο πού φορῶ, ἀπό μία ἄποψη, δέν εἶναι παρὰ ἕνα προσωπεῖο πού ἔρχεται νά μέ βοηθήσει νά ἐκφράσω τήν προσωπικότητά μου.

Ἄν ὑποθεθεῖ ὅτι, γιά μία στιγμή, βγάλω τό προσωπεῖο μου, ἡ προσωπικότητά πού εἶναι ἀπό μέσα ταράσσεται. Πῶς θά ἔπρεπε νά αἰσθανθεῖ ἕνας ἄνθρωπος ἄν τοῦ βγάλουν τά ροῦχα; ὅχι βέβαια νά τοῦ βγάλουν τά

ροῦχα καί νά τόν ἀφήσουν γυμνό, ἀλλά νά τοῦ ἀφαιρέσουν τήν στολή τοῦ ἀξιωματός του. Γιά παράδειγμα, πάρτε ἕναν κληρικό πού τοῦ βγάζουν τά ράσα μέ τήν ἔννοια τῆς καθαιρέσεως. Πάρτε ἕναν ἀξιωματικό πού τοῦ ἀφαιροῦν τήν στρατιωτική στολή καί τοῦ λένε ὅτι δέν θά εἶναι πιά ἀξιωματικός· καί οὕτω καθεξῆς. Εἶναι κάτι πού φέρνει ταραχή στόν ἄνθρωπο καί τόν κάνει νά αἰσθάνεται ἄσχημα.

Ἀλλά τώρα θά σᾶς πῶ ἕνα πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα, καί θά τό καταλάβετε πολύ καλά.

Καθένας ἔχει τό πρόσωπό του, δηλαδή τήν προσωπικότητά του, καί τό προσωπεῖο του. Στήν περίοδο τῶν Ἀπόκρεω θά ἤθελε ὁ Χριστιανός –τί δυστύχημα!– νά ἀλλάξει πρόσωπο, ἢ μᾶλλον προσωπεῖο, καί νά βγάλει ἀπό μέσα του μιὰ πολύ βρώμικη προσωπικότητα, τέτοια πού δέν θά ἔπρεπε νά εἶχε! Ὡστόσο ἐπιθυμεῖ ὁ ἄνθρωπος νά ἐκφράσει τήν προσωπικότητά του πρὸς τά ἔξω, μιὰ προσωπικότητα τήν ὁποία μέχρι τώρα δέν ἔχει δείξει στούς ἀνθρώπους· διότι ἀλλοίμονό του ἂν ὑποτεθεῖ ὅτι θά μπορούσαν οἱ ἄνθρωποι νά δοῦν τήν ἀληθινή του προσωπικότητα! Βρωμερός! ἐλεεινός! βορβορώδης! τελματώδης! χαώδης ἄνθρωπος! σκοτεινός! συμπλεγματικός!... ὅ,τι θέλετε πεῖτε!

Ποιός τολμάει νά ἐμφανιστεῖ ἔτσι; Κανένας.

Μά ἐγὼ θέλω νά ἐκφρασθῶ ἔτσι, ὅπως πολλές φορές λένε κάποιοι, θέλω νά βγάλω τά ἀπωθημένα μου, θέλω νά πῶ ἐκεῖνα πού αἰσθάνομαι ἀπό μέσα μου!

Ναί· ἀλλά γιά νά κάνει αὐτό, θά πρέπει νά βγάλει τά συνηθισμένα του ροῦχα –γιατί ὁ κόσμος τόν ξέρει μέ τά συνηθισμένα του ροῦχα– καί νά φορέσει κάποια

άλλα ροῦχα. Ἐάν λοιπόν βάλει μπουτσούνια, δηλαδή μάσκα, καί ἀλλάξει τήν ἐμφάνισή του, τότε μπορεῖ νά κυκλοφορεῖ στόν δρόμο καί νά λέει ὅ,τι χυδαιότητες ἐπιθυμεῖ καί θέλει!

Τί κάνει δηλαδή ἐδῶ; Τή στιγμή πού πηγαίνει νά ἀποκαλύψει τήν προσωπικότητά του, βγάζοντας τά πραγματικά του ροῦχα, τρομάζει, καί σπεύδει νά φτιάξει ἕνα καινούργιο προσωπεῖο, διαφορετικό, γιά νά τό βάλει γιά νά καλυφθεῖ καί νά μή ντροπιαστεῖ. Δέν θά ἄντεχε νά σταθεῖ μπροστά στήν κοινωνία χωρίς αὐτό τό προσωπεῖο.

Αὐτό εἶναι ἐνδεικτικό ὅτι, ἀπό μιᾶ ἀποψη, τά ροῦχα παίζουν τόν ρόλο ἑνός προσωπεῖου.

Ἀλλά θά ἤθελα νά σᾶς ρωτήσω κάτι: Ἀλήθεια, ὅταν τόν Χριστό τόν ξεγύμνωσαν καί τόν ἔβαλαν ἐπάνω στόν σταυρό, γιατί τό ἔκαναν;

Προφανῶς γιά νά τόν διαπομπεύσουν. Βεβαίως ἦταν μιᾶ συνήθεια νά τό κάνουν αὐτό σέ ὅσους σταύρωναν, γιά νά τούς ἐξευτελίζουν.

Μπορεῖτε νά μοῦ πεῖτε ἂν ὁ Χριστός αἰσθανόταν ντροπή ἐπάνω στόν σταυρό;

Οὐδόλως! Καθόλου! Ποτέ δέν θά μπορέσουμε νά προσμετρήσουμε τό βάθος αὐτῆς τῆς θείας ἀγνόητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ποτέ! Μόνο στόν Ἰησοῦ Χριστό δέν ὑπάρχει προσωπεῖο –ἀναφερόμενοι πάντα στήν ἀνθρώπινη φύση Του. Δέν ὑπάρχει προσωπεῖο στόν Χριστό· ὑπάρχει μόνο τό πρόσωπο.

Καταλαβαίνετε τώρα, παιδιά, τί σημαίνει *εἶμαι γυμνός* ἢ *δέν εἶμαι γυμνός*; Καταλαβαίνετε ὅτι ἔχει ἕνα βάθος ὅλη αὐτή ἡ ἱστορία; Δέν εἶναι δηλαδή τόσο

άπλό τό φαινόμενο. Δέν εἶναι κάτι πού μπορούμε νά ποῦμε μέ πολλή εὐκολία ὅτι βγάζουμε τά ροῦχα μας, γιατί εἶναι τῆς μόδας, καί ξεγυμνωνόμαστε. Δέν εἶναι άπλό· εἶναι κάτι πολύ σημαντικό.

Ὡστε ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά ντύνεται· αὐτό μᾶς δίδαξε ὁ Θεός. Καί τό χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι ὁ Θεός κατασκεύασε καί τά πρῶτα ροῦχα τοῦ ἀνθρώπου!

Πῶς ὁμως πρέπει νά ντύνεται ὁ ἄνθρωπος;

Τό ντύσιμό του πρέπει νά ἐκφράζει τήν ἀληθινή του προσωπικότητα, αὐτό πού εἶναι. Εἶναι σεμνός; Ὁφείλει νά εἶναι σεμνός. Τά ροῦχα του πρέπει νά εἶναι σεμνά. Ἐναν ἄσεμνο ἄνθρωπο ἀπό ποῦ τόν καταλαβαίνουμε; Ἀπό τά ροῦχα του. Ὅταν μπεῖ ἐδῶ μέσα μία κοπέλα –μιά πού μιῶ σέ κοπέλες περισσότερο—¹¹ ὅταν μπεῖ μία κοπέλα μέ ροῦχα παρδαλά –ὄχι πολύχρωμα, ἀλλά περίεργα, παράξενα– (τή λέξη *περίεργα* θά σᾶς τήν ἐξηγήσω λίγο πιό κάτω, πού τήν ἀναφέρει ὁ ἅγιος Κύριλλος), τότε ἀσφαλῶς θά ἀναρωτηθοῦμε: *μπά, πῶς εἶναι ἔτσι ντυμένη αὐτή ἡ κοπέλα;*... Αὐτό τό ντύσιμο ἐκφράζει τόν ἐσωτερικό της κόσμος· ὅτι ἡ κοπέλα αὐτή δέν εἶναι σεμνή· εἶναι *φῶς-φανάρι*.

Λέει μάλιστα ἡ Σοφία Σειράχ ὅτι ὁ βηματισμός ἐνός ἀνθρώπου, τό ἄνοιγμα τοῦ στόματός του ὅταν θά γελάσει καί ὁ τρόπος πού θά ντυθεῖ, φανερόνουν ποίος εἶναι.¹²

Ἀνησυχῆσατε ποτέ μήπως οἱ ἄνθρωποι παραδεχθοῦν γιά σᾶς κάτι πού δέν εἶναι πολύ σωστό, ἴσως

11. Τό Ἀνώτερο Κατηχητικό Σχολεῖο Θελέων παρακολουθοῦσαν καί πολλοί ἐνήλικες, ἄνδρες καί γυναῖκες.

12. Σοφ. Σειρ. 19, 29-30.

γιατί σέ κάποια στιγμή δείξατε μιά χαλαρότητα, μέ ἕνα ἄσεμνο γέλιο, μέ ἕνα ἄσεμνο ντύσιμο ἢ μέ ἕνα ἄσεμνο περπάτημα; Ἀνησυχήσατε ποτέ; Ἐγώ νομίζω ὅτι θά ἔπρεπε ν' ἀνησυχεῖ κανεῖς γι' αὐτό.

Ἀκοῦστε λοιπόν πῶς πρέπει νά εἶναι αὐτό τό σεμνό ντύσιμο, πού πρέπει νά ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὅπως μᾶς τό λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στήν *Α΄ Πρὸς Τιμόθεον* ἐπιστολή του.

Λέει: «Βούλομαι ... ὡσαύτως τὰς γυναῖκας, ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν ἢ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει γυναῖξιν ἐπαγγελιομέναις θεοσεβείαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν»¹³.

Θέλω, ὁμοίως, οἱ γυναῖκες νά ντύνονται μέ ἐνδυμασία σεμνή –ἢ καταστολή εἶναι τό ντύσιμο, ἢ στολή– νά στολίζουν τόν ἑαυτό τους μέ ντροπαλότητα καί σωφροσύνη, καί ὄχι μέ περίεργα πλεξίματα τῶν μαλλιῶν τους ἢ μέ χρυσά ἢ μαργαριταρένια στολίδια ἢ μέ πολυτελῆ ροῦχα, ἀλλά ὅπως ταιριάζει σέ γυναῖκες πού παρουνιάζονται θεοσεβεῖς μέ τά καλά τους ἔργα.

Ὁ Ἀπόστολος μιλάει πρῶτα γιά τήν κόσμια ἐμφάνιση γενικά, καί συνεχίζει ἀναφερόμενος σέ τρία στοιχεῖα πιο συγκεκριμένα. Πρῶτα τό «ἐν πλέγμασιν». Αὐτό εἶναι ἡ κόμμωση· ὅταν πηγαίνουν οἱ γυναῖκες στό κομμωτήριο καί φτιάχνουν τά μαλλιά τους σγουρά, παράξενα, περίεργα καί λοιπά καί λοιπά.

Μάλιστα, πάνω σ' αὐτό, θά σᾶς ἔλεγα ὅτι πάρα πολλές γυναῖκες καί κοπέλες πηγαίνουν στό κομμωτήριο πάρα πολύ συχνά, καί μάλιστα κάθε Κυριακή.

13. *Α΄ Τιμ.* 2, 9-10.

Ἔτσι, καί τήν κομμώτρια τήν ἀπασχολοῦν ὥστε νά μήν πάει στήν ἐκκλησία της, ἀλλά καί οἱ ἴδιες δέν πᾶνε στήν ἐκκλησία τους, γιά νά κάνουν τήν κόμμωσή τους τήν Κυριακή τό πρωί, καί νά εἶναι ἑτοιμες, φρέσκιες στήν κόμμωση, γιά νά πᾶνε στίς δεξιώσεις, στά πάρτυ, στίς ἐπισκέψεις, τό ἀπόγευμα ἢ τό βράδυ τῆς Κυριακῆς. Τί δυστύχημα! Δηλαδή τό δυστύχημα εἶναι πολλαπλό.

Ὡστόσο, ἐδῶ λέει: «μὴ ἐν πλέγμασιν»· ὄχι μ' ἐκεῖνα τά τεχνητά σγουρά μαλλιά πού κάνουν, τίς περιτεχνες κομμώσεις.

Καί συμπληρώνει: «ἢ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις», ἢ μέ διάφορα κοσμήματα. Αὐτό εἶναι τό δεύτερο στοιχεῖο τῆς κόσμιας ἐμφανίσεως· τά κοσμήματα. Μιά κοπέλα ὅμως πού ἔχει γεμάτη ὑπαρξη ἐσωτερικά, ἔχει γεμάτη προσωπικότητα, δέν ἔχει ἀνάγκη νά βάλει κοσμήματα.

Εἶχα τήν πολύ μεγάλη εὐκαιρία, ἀπό τά μικρά μου χρόνια, νά βρεθῶ σέ κύκλους πολύ σπουδαίων γυναικῶν, καί σέ μόρφωση καί στά γράμματα καί σέ κοινωνικές θέσεις. Πολύ ὑψηλές κυρίες, θαυμάσιες κυρίες! Ἄν τίς βλέπατε πῶς ἦταν ντυμένες, θά μένατε ἐκπληκτες. Πολύ ἀπλᾶ, πάρα πολύ ἀπλᾶ, ἀφάνταστα ἀπλᾶ!... Οὔτε κοσμήματα, οὔτε βαψίματα, οὔτε τίποτα!... Ἐνα ρολόι μόνο μπορεῖ νά φοροῦσαν.

Ὅταν βλέπετε ἕναν ἄνθρωπο νά εἶναι στολισμένος μέ κοσμήματα καί μέ βαψίματα, αὐτό εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογο μέ τό περιεχόμενο τῆς ψυχῆς του. Δηλαδή, ὅσο πιο πολύ φορτώνεται ἐξωτερικά, τόσο πιο ἄδειος εἶναι ἐσωτερικά. Ἄν θέλετε νά δείξετε στούς ἄλλους ὅτι εἶναι γεμάτη ἡ ὑπαρξή σας, μέ μόρ-

φωση –έν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ μόρφωση– μέ περιεχόμενο, μέ προσωπικότητα, δέν ἔχετε ἀνάγκη νά στολίζεστε. Γιά ποιόν λόγο στολίζεστε; Γιά ποιόν; Σᾶς τό λέω ἀλήθεια. Ἐάν ἔχετε λιγάκι εὐστροφία, θά μέ καταλάβετε.

Πάντως, αὐτό πού λέει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καί ἂν ἀκόμη δέν τό καταλαβαίνουμε, θά τό δεχθοῦμε σάν ἐντολή. Ἐγώ ὅμως θά ἔλεγα νά ξεπερνᾶμε τήν ἐντολή. Ὅχι μόνο αὐτήν τήν ἐντολή περί τῆς ὁποίας ὁ λόγος, ἀλλά πάντα νά κάνουμε ὑπέρβαση τῶν ἐντολῶν. Δέν ἔχω ἀνάγκη νά μοῦ δώσει ἐντολή ὁ Θεός νά Τόν ἀγαπῶ· δέν ἔχω ἀνάγκη νά μοῦ δώσει ἐντολή νά μήν κάνω τοῦτο ἢ ἐκεῖνο· τό καταλαβαίνω ἀπό μόνος μου ὅτι ἔτσι πρέπει νά γίνεται· καί μέ τό νά τό καταλαβαίνω, κάνω ὑπέρβαση πραγματικά τῆς ἐντολῆς.

Τό δεύτερο λοιπόν στοιχεῖο ἐδῶ εἶναι ὁ χρυσός καί τά μαργαριτάρια, δηλαδή τά κοσμήματα· ὄχι, λέει, κοσμήματα.

Καί συνεχίζει μέ τό τρίτο στοιχεῖο· «ἡ ἱματισμῶ πολυτελεῖ», πού εἶναι ἡ πολυτελής ἐνδυμασία. Θά ἔχεις τά ροῦχα σου, ἀλλά ὄχι πολυτελεῖ.

Πᾶνε οἱ ἄνθρωποι καί ἀγοράζουν πανάκριβα πράγματα, ἐπώνυμα, καί μάλιστα πολύ ἐντυπωσιακά! Πᾶνε σέ εἰδικά καταστήματα νά ἀγοράσουν αὐτά τά ἐντυπωσιακά ροῦχα, μόνο καί μόνο ἀπό μία ἀλαζονεία τοῦ βίου¹⁴ –πού κάποτε μπορεῖ νά μήν εἶναι καί ὥραϊα αὐτά τά ἐντυπωσιακά–, γιά νά λένε ὅτι τά ἀγόρασαν μέ τόσα λεφτά, ἢ τά ἀγόρασαν ἀπό ἐκεῖνο, τό ἄλφα ἢ βῆτα, πανάκριβο κατάστημα!...

14. Βλ. Α΄ Ἰωάν. 2, 16.

Τί κουφότητα υπάρχει! Πιστέψτε, υπάρχει μεγάλη κουφότητα! Νά καυχηθεῖ κανείς γιά κάποιες γνώσεις του, τό καταλαβαίνω· νά καυχηθεῖ ὅμως γιά κούφια πράγματα, ὅτι ἔδωσε τόσα λεφτά, ὅτι εἶναι τάχα πλούσιος, καί μπορεῖ ν' ἀγοράζει ἀπό ἐκεῖνο τό κατάστημα ἢ τό ἄλλο, δέν νομίζετε πῶς εἶναι κούφιο πράγμα;... Ὁ ἱματισμός λοιπόν νά εἶναι ἀπλός· ὄχι πολυτελής.

Καί καταλήγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, λέγοντας: «ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν». Νά μή στολίζονται οἱ γυναῖκες μ' ἐκεῖνα πού σᾶς εἶπα, μέ τίς κομμώσεις, τά κοσμήματα καί τόν πολυτελεῖ ἱματισμό, ἀλλά μ' ἐκεῖνο πού ἀρμόζει σέ γυναῖκες πού δείχνουν ὅτι σέβονται τόν Θεό, πού εἶναι χριστιανές, καί πρέπει νά κοσμοῦν τόν ἑαυτό τους μέ ἔργα ἀγαθά, μέ ἀρετές, μέ σοφία.

Ποτέ μου δέν θά μποροῦσα νά ἐκτιμήσω μιὰ γυναῖκα, ὅσο ὠραία καί ἂν εἶναι, ἢ ὁποία, ἂν ἀνοίξει τό στόμα της, δέν μπορεῖ νά πεῖ τίποτα! ἄσοφη γυναῖκα καί μωρή, ἀνόητη γυναῖκα!... Ἀπεναντίας, πόσο θά ἐκτιμοῦσε κανείς μιὰ γυναῖκα, ἢ ὁποία εἶναι πολύ ἀπλή, ἀλλά ἔχει σοφία... ἔχει ἐσωτερικό πλοῦτο!... Τί ὠραῖο πράγμα!...

Αὐτό νά ζηλέψετε, παιδιά· τόν ἐσωτερικό πλοῦτο! αὐτόν πού δέν παλιώνει ποτέ! Οἱ ὁμορφιές; περνοῦν, ρυτιδώνονται. Τά πολυτελεῖ ἐνδύματα; Ξέρετε τί λέει ὁ Θεός διά τοῦ προφήτου Ἡσαΐου στίς κοπέλες καί στίς γυναῖκες τῆς Ἱερουσαλήμ; Στολίσατε τόν ἑαυτό σας μέ ἀρώματα, μέ πολυτελεῖ ροῦχα, μέ κοσμήματα, μέ κομμώσεις... Ὅταν θά σᾶς σέρουν στήν αἰχμαλωσία, ἔνα σχοινί θά εἶναι δεμένο στή μέση σας... μέ τά μαλλιά

σας ξέπλεκα!... Ποῦ εἶναι οἱ κομμώσεις;... Ποῦ εἶναι τὰ ἀρώματα;... Θά σᾶς φάει ἡ βρώμα, λέει, καί θά περπατᾶτε ξυπόλητες στό χῶμα χάμω!...¹⁵

Πόσα τέτοια γίνονται στήν Ἱστορία!... Εἶναι πράγματα πού καί ἐγώ μέ τά ἴδια μου τά μάτια τά ἔχω δεῖ. Τά ἔχω δεῖ, στή νεώτερη Ἱστορία μας!

Παιδιά, ἀπλότητα· ἀγία ἀπλότητα! Εἶναι σπουδαῖο, καί γιά τόν ἄνδρα καί γιά τή γυναίκα.

Ἀλλά μή ξεχνᾶτε ὅτι δέν ἀρκεῖ μόνο ἡ ἐνδυμασία τῆς γυναίκας νά εἶναι αὐτή πού τῆς ἀρμόζει, ἀλλά ταυτόχρονα δέν πρέπει καί νά εἶναι διεστραμμένη.

Ποιά εἶναι αὐτή ἡ διαστροφή τῆς ἐνδυμασίας, πού ἀπαγορεύεται ἀπό τόν Θεό;

Εἶναι ὅταν ἡ γυναίκα φοράει ἀνδρικά ροῦχα!

Νά τό πῶ ξανά; Νά πῶ ὅτι στήν ἐποχή μας ἡ διαστροφή τῆς γυναικείας ἐνδυμασίας εἶναι τὰ παντελόνια; Κατάντημα τό θεωρῶ ἐγώ, ὅταν ἀκόμα καί στά σχολεῖα σας πηγαίνετε μέ παντελόνια!¹⁶ Ἀφήστε δέ ὅτι οἱ κοπέλες ἀλλάζουν φουστάνια συνέχεια. Κάθε μέρα ἀλλάζουν φουστάνια γιά νά κάνουν ἐπίδειξη στό σχολεῖο... ἀλλά βάζουν καί παντελόνια! Τό σκεφθήκατε ὁμως ὅτι εἶναι ἁμαρτία; Τό σκεφτήκατε;

Ἀκοῦστε πῶς τό λέει ὁ Θεός, στό *Δευτερονόμιο*, 22ο κεφάλαιο, στίχος 5. Λέει: «Οὐκ ἔσται σκευή ἄν-

15. *Ἦσ.* 3, 16-26.

16. Στίς 6 Φεβρουαρίου τοῦ 1982 ἀποφασίστηκε ἡ κατάργηση τῆς ὑποχρεωτικῆς χρήσης τῆς σχολικῆς ποδιᾶς, ὡς ἐνδειξη ἐκδημοκρατισμοῦ, πλουραλισμοῦ καί ἀπόδειξη ἐλευθερίας στήν ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητος τῶν μαθητῶν!

δρὸς ἐπὶ γυναικί, οὐδὲ μὴ ἐνδύσῃται ἀνὴρ στολήν γυναικείαν, ὅτι βδέλυγμα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου ἐστὶ πᾶς ποιῶν ταῦτα». Δέν θά εἶναι ἡ ἐνδυμασία τοῦ ἀνδρα γιά τή γυναίκα, οὔτε θά φοράει ὁ ἀνδρας γυναικεῖα ἐνδύματα, γιατί ὅποιος τό κάνει αὐτό εἶναι σιχαμερός γιά τόν Θεό σου.¹⁷

Μή βάλει ἡ γυναίκα ἀνδρικά ροῦχα, οὔτε ὁ ἀνδρας γυναικεῖα. Αὐτά ὅλα, λέει, εἶναι βδέλυγμα στόν Θεό, σίχαμα! Τό τί σημαίνει δέ ἡ γυναίκα νά βάζει ἀνδρικά καί ὁ ἀνδρας γυναικεῖα ροῦχα, ἔχει τέτοιο βάθος, πού καλύτερα νά πῶ ἐκεῖνο πού λέει ἡ Γραφή:

17. Μέ βάση τήν Καμπάλα, ὁ Θεός εἶναι ἀνδρόγυνος! Ἀντίστοιχα ὁ πρῶτος, ὁ ἀρχέγονος, ὁ ἀρχετυπικός ἄνθρωπος (*adam kadmon*) ἦταν ἀνδρόγυνος! Ἡ ἐμφάνιση ξεχωριστῶν φύλων (ἀνδρας-γυναίκα) ἦταν ἀποτέλεσμα πτώσεως, παρακμῆς· ἐπομένως πρέπει νά καταργηθοῦν τά φύλα, ὥστε νά ξαναγίνουμε αὐθεντικοί ἄνθρωποι (*androgynous*). Ἡ γυναίκα νά εἶναι ταυτόχρονα καί ἀνδρας, ἀλλά καί ὁ ἀνδρας νά εἶναι γυναίκα. Γι' αὐτό καί τό σχέδιο τῶν Σιωνιστῶν ἐδῶ καί χρόνια προέβλεπε νά ἐπικρατήσῃ στή γυναικεῖα μόδα τῆς Εὐρώπης τό ἀνδρικό ντύσιμο (παντελόνι), ὥστε ἀκούσια νά ἀρχίσουν οἱ γυναῖκες νά αἰσθάνονται ἄνδρες. Οἱ ἄνδρες, ἀντίστοιχα, παρακινοῦνται πλέον ἀπό παντοῦ νά σέβονται τήν "διαφορετικότητα" τῶν ὁμοφυλοφίλων καί, γιατί ὄχι, νά τήν δοκιμάζουν. Ὁ ξεπεσμός τῆς Εὐρώπης δέν ἔχει τελειωμό. Ἀκόμη καί στήν Ἑλλάδα διοργανώνονται *gay pride*, πού χρηματοδοτοῦνται ἀπό σιωνιστικές ΜΚΟ, καί οἱ πολιτικοί μας "ἡγέτες" παίρνουν ἐντολή νά συμμετέχουν στήν πρώτη γραμμή τῶν παρελάσεων! Καί ἡ κορύφωση τοῦ αἰσχους εἶναι τό ὅτι ἡ διαστροφή γίνεται καί νόμος τοῦ κράτους, ὅπως εἶδαμε καί στήν Ἑλλάδα, ὅπου ψηφίστηκε νομοσχέδιο γιά δήλωση ἀλλαγῆς φύλου σέ ἐφήβους 15 ἐτῶν! Δέν θά ἀργήσει νά ἔρθῃ ἡ μέρα πού οἱ Σιωνιστές θά ἐπιβάλουν αὐτό πού λέει ἡ θρησκεία τους· θά καταργήσουν ὀριστικά τά δύο φύλα. (Διόδωρος Ράμμος, Ἱστορικός-Ἀρχαιολόγος, Γίνε θεός χωρίς τόν Θεό, ἐκδ. παραγωγή Σαΐτης, Ἀθήνα 2018, σσ. 36-37)

«Θοῦ, Κύριε, φυλακὴν τῷ στόματί μου»¹⁸! Καλύτερα νά κλείσω τό στόμα μου, νά μή πῶ τίποτα, γιά τό τί βάθος ἔχει αὐτή ἡ διαστροφή τῆς ἐνδυμασίας! Τί βάθος ἔχει; Εἶναι διαστροφή τῆς ψυχῆς! Καί ποιές εἶναι οἱ διαστροφές τῆς ψυχῆς; Θά πῶ ἄλλη μιά φορά: «Θοῦ, Κύριε, φυλακὴν τῷ στόματί μου»· βάλε σκοπιά στό στόμα μου, Θεέ μου, νά μή μιλήσω!

Ἀλλά, ἐπάνω στό θέμα αὐτό τῆς ἐνδυμασίας, ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων κάτι ἔχει νά μᾶς πεῖ. Στίς *Κατηχήσεις* του, ὅταν μιλάει στούς κατηχουμένους, ἀνάμεσα σ' ἐκεῖνα πού λέει στήν 4η *Κατήχηση*, εἶναι καί τό τί θά τρῶς, πῶς θά τρῶς, πῶς θά βλέπεις τό σῶμα σου, πῶς θά βλέπεις τήν ψυχὴ σου, τί εἶναι ἡ ψυχὴ σου, τί εἶναι τό σῶμα σου, τί εἶναι τά ἐνδύματά σου... Βλέπετε ὅτι τὴν παλιά ἐποχὴ γινόταν κατήχηση. Ὁ ἄνθρωπος δέν γινόταν Χριστιανός μόνο μέ τό νά βαπτισθεῖ· ἔπρεπε καί νά κατηχηθεῖ. Καί ἡ κατήχηση δέν ἦταν μόνο κατήχηση περὶ τῶν δογμάτων τῆς Πίστεως, ἀλλά καί περὶ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς.

Ἀκοῦστε λοιπόν τί λέει: «Ἐνδυσις δέ σοι λιτὴ περιεΐσθω, μὴ πρὸς καλλωπισμόν, ἀλλὰ πρὸς ἀναγκαίαν σκέπην». Τά ροῦχα σου, ἡ ἐνδυσὴ σου, νά εἶναι γιά σένα λιτή, ἀπλή, πολὺ ἀπλή· καί νά μὴν εἶναι τά ἐνδύματα μέσο γιά νά καλλωπίζεσαι, ἀλλὰ ἀπλῶς νά σκεπάζεσαι.

Βέβαια, τά ροῦχα, μέχρις ἐνός βαθμοῦ, μπορεῖ νά ἔχουν κάτι τό ὁμορφο, ἀλλὰ ὄχι τό ἐξεζητημένο. Προσέξτε με: κάτι τό ὁμορφο· ὄχι τό ἐπιτηδευμένο. Ὅταν

18. *Ψαλμ.* 140, 3.

λέει καλλωπισμός, έννοεῖ τό ἐξεζητημένο, κι ὄχι ἀπλῶς τό καθαρό –ἄς μιλήσω μέ μιά σύγχρονη ἔκφραση– τό σιδερωμένο, τό ἀπλό.

Καί συνεχίζει: «μηδὲ ἵνα χαυνωθῇς, ἀλλ' ἵνα ἐν χειμῶνι θερμανθῇς»· ὥστε οὔτε νά ὑποστεῖς μιά σωματική ἀτονία, νά κρυώνεις δηλαδή, ἀλλά τόν χειμῶνα νά εἶσαι ζεστός. Τά ροῦχα τά φορᾶμε ἀκόμη γιὰ νά προφυλάσσουμε τό σῶμα μας ἀπό τίς ποικίλες καιρικές συνθῆκες.

Ἄλλά: «καὶ τοῦ σώματος τὴν ἀσχημοσύνην καλύπτῃς». Νά ἓνα ἀκόμη σημεῖο. Ὅχι μόνο νά ζεσταίνεσαι, φορώντας τά ροῦχα σου, ἀλλά καὶ νά καλύπτεις ὅ,τι πρέπει νά καλύψεις στό σῶμα σου, ὅλα ὅσα θεωροῦνται ἀσχημοσύνη.¹⁹

Καί παρακάτω: «μὴ προφάσει τοῦ τὴν ἀσχημοσύνην καλύπτειν, ταῖς περιέργοις στολαῖς εἰς ἑτέραν ἀσχημοσύνην ἐμπέσης»²⁰. Πρόσεξε το ὅμως, λέει· μήπως μέ τὴν πρόφαση ὅτι πᾶς νά καλύψεις τὴν ἀσχημοσύνη, δηλαδή νά βάλεις ροῦχα, μέ τόν τρόπο αὐτόν πέσεις σέ ἄλλη ἀσχημοσύνη, δημιουργώντας περίεργες στολές.

Ἐδῶ τώρα ἡ περίεργη στολή, ἃν δεῖτε στό λεξικό, εἶναι ὁ ἱματισμός ὁ ὑπερβολικά ἐπιμελημένος, τό πολυτελές ντύσιμο, γιὰ τό ὁποῖο ξοδεύουμε χρόνο πολύ. Πόσο κάθονται οἱ γυναῖκες στόν καθρέφτη γιὰ νά στολιστοῦν καὶ πόσο καιρό ξοδεύουν στὴν μοδίστρα! Εἶναι φοβερό. Θά μπορούσαν αὐτά πολύ ἀπλᾶ νά τά τελειώνουν πιό γρήγορα. Πρόσεξε, λέει· ὄχι μέ τό πρόσχημα νά καλύψεις τὴν ἀσχημοσύνη, φορώντας αὐτές

19. Βλ. Ἑξοδ. 20,26. 22,27. Λευιτ. 18. Δευτ. 23,4. Ἑσδρα 4,14. κ.ά.

20. Ἀγ. Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Κατήχησις Δ', PG 33, 492B.

τίς υπερβολικά επιμελημένες στολές, πέσεις σέ άλλη άσχημοσύνη.

Γι' αὐτήν, τήν *άλλη άσχημοσύνη*, θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά σᾶς πῶ ποιά εἶναι σήμερα. Βέβαια, δέν ξέρω ἂν θά γελάσετε, δέν ξέρω ἂν θά σᾶς φανεῖ ἀστεῖο, ἀλλά ἐγώ τό ἔχω πεῖ πάρα πολλές φορές ἀπό μέσα μου· κι ἂν εἶμαι μέ κάποιον δίπλα μου πού μέ συνοδεύει, τό λέω καί σ' αὐτόν.

Πολλές φορές, λοιπόν, βλέπω γυναῖκες ντυμένες περίεργα... πολύ περίεργα! Ἔχουν κι ἓνα βάψιμο πολύ περίεργο! Ἰδίως ἐκεῖνο τό βάψιμο τῶν ματιῶν τους! Εἶναι τό πιό ἄσχημο πράγμα σέ μιά γυναίκα, τό νά εἶναι βαμμένα τά μάτια της! Ὅπως καί ἄλλοτε σᾶς ἔχω πεῖ, εἶναι σάν νά ἔχουν φάει γροθιά... ἤ νά ἔχουν ἐλονοσία... ἤ φυματίωση... ἤ σάν νά εἶναι ξαγρυπνημένες, νά μήν ἔχουν κοιμηθεῖ γιά μέρες πολλές! Πολύ ἄσχημο πράγμα. Νομίζουν οἱ ταλαίπωρες ὅτι εἶναι ὠραῖες, μέ τόν τρόπο πού ντύνονται, μέ τόν τρόπο πού βάφονται!

Καί λέω: Δέν βρέθηκε ἓνας Χριστιανός νά πεῖ σ' αὐτήν τή γυναίκα ὅτι εἶναι σκέτος καραγκιοζής... καί ὅτι μᾶλλον προκαλεῖ τό γέλιο καί τή θυμηδία, παρά τόν θαυμασμό γιά κάποια τυχόν ὁμορφιά της;... Δέν βρέθηκε ἓνας Χριστιανός;...

Δέν ξέρω... Δέν ξέρω ἂν κάποιος βρεθεῖ, νά πεῖ μέ εἰλικρίνεια: *κυρά μου, κοπέλα μου, τί ροῦχα εἶναι αὐτά;... τί ντύσιμο εἶναι αὐτό;... τί βάψιμο εἶναι αὐτό;...*

Ἀλλά οἱ κοπέλες πού «ἐπαγγέλονται θεοσέβειαν» –νά χρησιμοποιήσω ἐδῶ τόν λόγο τοῦ ἀποστόλου Παύλου–, οἱ κοπέλες πού εἶναι Χριστιανές, οὔτε ἀνδρικά ροῦχα φοροῦν, ὅπως τά παντελόνια, οὔτε μέ ἄσεμνα

ροῦχα ντύνονται, ἀλλὰ εἶναι κοπέλες μέ κάθε σεμνότητα καί μέ κάθε ἀπλότητα.

Εὐχομαι δέ αὐτά ὅλα πού λέμε ἐδῶ, ὅλα αὐτά νά γεμίζουν τήν ὑπαρξή σας, νά γεμίζουν τήν ψυχή σας, καί νά τά βάζετε σέ ἐφαρμογή. Τότε πραγματικά θά ἔχετε γίνει ἕνας πολύτιμος θησαυρός· θά ἔχετε ἀποκτήσει μιά ἀληθινή ὁμορφιά. Καί ἡ ὁμορφιά σας θά εἶναι ἔσωθεν, θά εἶναι ἀπό μέσα· καί θά εἶναι ἐκείνη πού στά μάτια τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐξαιρετικά πολυτελής!²¹

Ἀλλά... θά μποῦμε, πρῶτα ὁ Θεός, τήν ἐρχόμενη φορά σέ ἕνα καινούργιο θέμα.

Κυριακή, 4 Δεκεμβρίου 1983

21. Βλ. Α΄ Τιμ. 2,9. Α΄ Πέτρ. 3,1-4: «Ὁμοίως αἱ γυναῖκες ... ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελής».